

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET



ZAKONI NARAVE



RETORIKA MARKA TULIJA CICERA



KAMNI ČASA



ZNANOST ŽGEČKANJA



www.akropola.org

FILOZOFIJA

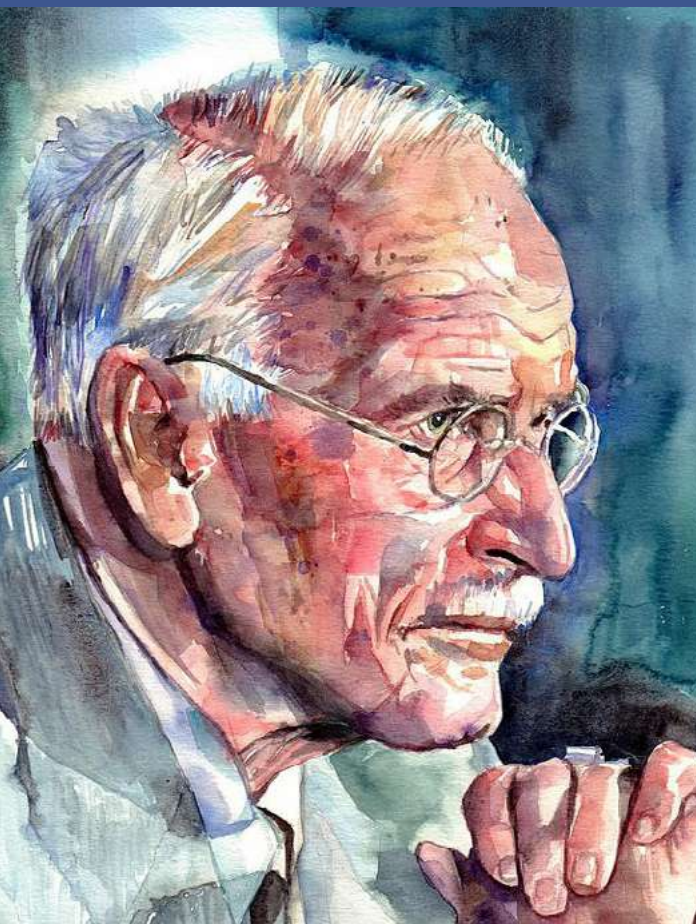
KULTURA

PROSTVOLJSTVO

VLOGA

SIMBOLOV

V PSIHIČNEM RAZVOJU ČLOVEKA



SKLOP PREDAVANJ

18. 5. IN **25. 5.** OD 19H DO 21H

V živo na Wolfovi 8 v Ljubljani ali prek spleta.

INFORMACIJE IN PRIJAVE

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

MAJ 2022 | ŠT. 79

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

059 78 02 11

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

B E S E D A
U R E D N I K A

Stvari doživljamo relativno. Pogosto izhajamo iz sebe, saj se postavimo v center našega malega sveta. Za nas je najpomembneje to, kar se dogaja nam. Najhujše težave pa so, seveda, tiste naše. Vendar največkrat dejansko niso ...

Samo poglejmo, kolikokrat nas prijatelj skuša potolažiti in nam razložiti, da spet ni tako hudo, naj samo pogledamo druge, ki jim je še težje. To lahko podkrepi tudi s praktičnimi primeri, kot so kronično podhranjeni otroci v deželah tretjega sveta, nedolžne žrtve vojn, ali ljudje, ki jim je žalostna usoda že v zibelki dodelila telesne ali duševne hibe. Vedno se najdejo tisi, ki jim je še huje. Teže in žalosti teh primerov ne moremo zanikati. Posledično lahko v absolutnem smislu tudi razumemo majhnost našega problema, vendar ga bomo čustveno kljub temu še naprej doživljali intenzivno.

Na določen način je to dobro. Kajti le mi smo tisti, ki lahko uredimo zadeve v svojem življenju. Zato mora biti doživljanje tega, kar se nam osebno dogaja, intenzivnejše. Da bi pravilno usmerili našo pozornost in ukrepali.

Vendar, resnici na ljubo, včasih prekomerno kompliciramo in v ciklonu lastnih čustev izgublamo jasnost in sposobnost ukrepanja. Zato mislim, da bi morali ohraniti obe perspektivi – pogled iz sebe in pogled od zgoraj – in tako svoj problem razumeti tudi znotraj širšega konteksta.

Srečujem tudi ljudi, katerim usoda ni najbolj naklonjena. Dobre ljudi, ki imajo precejšnje težave, in ne morem vedno razumeti, s čim so si to zaslužili. Nekateri med njimi, kljub vsem tegobam, stoično ohranjajo vedrino. Presegli so stanje bolečine, kar jih je naredilo lepe. Ti so zame človeški biseri. Včasih se mi zazdi, da so tu, da bi druge, ki jim ne gre tako slabo, spomnili, naj ne komplicirajo, da bi druge naučili, da so vse težave le relativne ...

V svetu, ki mu vlada red in smisel, imajo tudi težave svoj namen. Če imamo težave, so tu z razlogom. Včasih kot jasna, drugič zagonetna posledica prejšnjih dogodkov in predvsem kot usmeritev za prihodnost. Težave nas skušajo spodbuditi k določeni spremembi – morda lastnih navad ali pa vrednot. In vse dokler dogodke doživljamo s psihično bolečino, pomeni, da imamo pred seboj še nerazrešene naloge. Življenje nas uči in to počne neposredno. Pritisne prav tja, kjer smo najbolj ranljivi. Zato sprejmimo neizbežne in dobrohotne izzive, ne dramatizirajmo in poskušajmo razumeti, česa se moramo sedaj naučiti, kaj življenje želi od nas.

Andrej Praček, urednik

V TEJ ŠTEVILKI:

• PSIHOLOGIJA: ZAKONI NARAVE	4
• FILOZOFIJA: RETORIKA MARKA TULIJA CICERA	6
• ARHEOLOGIJA: KAMNI ČASA	9
• ZANIMIVOST: ZNANOST ŽGEČKANJA	13

Na naslovnici:
Stonehenge

ZAKONI NARAVE

DELIA STEINBERG GUZMÁN



Ali ni očitno, da obstaja, oziroma, bolje rečeno, da mora obstajati neka "kozmična inteligenca", ki deluje v vsem, tudi v tistem, kar nam je nevidno in nerazumljivo? Obstaja torej načrt delovanja, ki se izraža v enem univerzalnem Zakonu ... Ta Zakon ali niz zakonov se imenuje tudi "smisel življenja"; to je smer poti evolucije.

Jorge Ángel Livraga

KLIC K NEPOZNANEMU

Naše veselje je harmonična in povezana enotnost. Kar je neznano, je lahko večje, širše, bolj vzvišeno, bolj čudovito, močnejše in sijajnejše od tega, kar poznamo, a nikoli ne bo povsem drugače. Obrniti bi se morali v neznano, torej v tisto, kar še ne poznamo, a ne s strahom, temveč z notranjo radostjo tistega, ki odkriva neraziskane zakone Narave in skrite moči v človeku.

UČITI SE OD NARAVE

Razumeti moramo, da Narava vsebuje vsa znanja, h katerim lahko stremimo. V "Knjigi Narave" so zapisani vsi zakoni, tisti, za katere mislimo, da jih poznamo, a nas vseeno še naprej begajo, pa tudi tisti, ki še niso bili raziskani.

PONAVLJANJE JE IZPOPOLNJEVANJE

Ves kozmos ureja zakon ponavljanja. Dovolj je, da analiziramo na primer zakon večnega vračanja; dovolj je opaziti cikle manifestacije, zaradi katerih stvari pridejo in gredo.

Narava vztrajno ponavlja letne čase, dneve in noči; seme milijonkrat na enak način vzklije v zemlji.

Glede na to, da smo del narave, ali morda ne sledimo tudi mi istemu ritmu?

Ponavljati, ponavljati, ponavljati ... ne zaradi dolgočasje, ampak zaradi nujne potrebe po izboljšanju. Kdor ponavlja, ne počne vedno istega: vsakič dela bolje, čuti, da raste z vsakim novim dejanjem učenja.

NARAVNI RED

Red ni človeški izum; vsa Narava sledi očitnemu ritmu, ki je odraz reda, Zakona. Človek, ki spoštuje red, le sledi tistemu, kar zapoveduje Narava.

Če se človek razvija tako, da ga vodi red, bo njegov napredek vidnejši, težave pa manjše; ne zato, ker se težave ne bi pojavljale, ampak zato, ker bo znal poiskati praktične rešitve znotraj reda, ki ga je uvedel.

KAJ POMENI UREJATI?

Urejati ne pomeni zapolnjevati prostor. Vzpostaviti red pomeni postaviti vsako stvar na svoje mesto in znati najti pravo mesto za vsako stvar.

ZAKON KARME ALI ŽIVLJENJSKE LEKCIJE

Da je nekaj belo, razumemo, če ga primerjamo s črnim. Prav tako razumemo Zakon skozi njegove učinke na nas, na naša življenja.

Vsakič, ko se oddaljimo od poti, trčimo v njene stranske zidove, ki nas zaradi svoje elastičnosti vračajo na pravo pot. Ti udarci so lahko močnejši ali šibkejši, bolj ali manj boleči – odvisno je od tega, koliko smo se oddaljili od Zakona. Vendar, če ne bi bilo teh bolečih posledic, naša duša ne bi iskala vzroka svoje bolečine, ne bi nas zanimal vzrok naših napak, ne bi se jim poskušali izogniti ali jih analizirati, da bi razumeli, v čem je problem.



Eno je pasivno živeti karmo, z resigniranim duhom trpeti njene popravke, drugo in zelo drugače pa razumeti karmo, potopiti se v tok življenja, v njegov pomen. Namesto da se zadržujemo v pritoževanju in sebičnosti, ki vodita do tega, da svojo bolečino smatramo za edino bolečino, namesto da uživamo v šibkosti in se sprašujemo: "Zakaj prav jaz?", se moramo podati v iskanje vzrokov. Učinki so le posledica, a posledica česa?

Še enkrat se spomnimo, da se pravi filozof ne zadovolji samo s postavljanjem vprašanj. Vprašanje "Zakaj?" je prva reakcija naše osebnosti. Veliko pomembneje je, da odgovorimo na vprašanja, razumemo vzrok tega, kar se nam dogaja, in nehamo misliti, da nas življenje večno preganja. Če to storimo, se bomo lahko učili iz vsega, kar se nam zgodi.

POIŠČIMO DOSLEDNE OBLIKE ZASE

Tako kot je energija kozmosa ustvarila nešteto oblik, tako da je ustvarila pogoje za njihove neštete modulacije, tako moramo tudi mi poiskati oblike, ki so skladne z našimi moralnimi načeli, našo inteligenco, našimi željami, presejanimi skozi izkušnje, in našim preudarnim, odmerjenim delovanjem.



RETORIKA MARKA TULIJA CICERA

PETER BUJAS

Zdi se, da v retoriki, umetnosti pravilnega in lepega govora, Marku Tuliju Ciceru ni bilo para. Po pridobitvi široke pravne izobrazbe pri znanih rimskih pravniki se je Cicero obrnil h grški filozofiji in retoriki. Najprej se je učil pri atenskem epikurejcu Fedru, nato pa pri Diodotu, ki ga je poučeval stoične filozofije.

Cicero je aktivno sodeloval v politiki kot kvestor, edil, pretor in konzul. Kot rimski državnik je spoznal, da bi lahko retorika skupaj s filozofijo zelo koristila pri doseganju pravičnosti v državi. Hkrati je bila očitna njena nevarnost za državo, pa tudi za posameznega državljana, če bi se prekinila njena povezava s filozofijo in bi se tako spremenila v to, kar je danes pogosto v vsakdanjem govoru – prazno govorjenje, nesmisel.

RETORIKA IN FILOZOFIJA

Retorika kot umetnost izražanja govora je starodavna veščina. Egipčovski papirusi, sumerski reliefi, *Mahabharata* in *Ramajana* ter številni ostanki civilizacij predkolumbovske Amerike nam kažejo na pomen govorjene besede v politiki, trgovini, širjenju znanja in v javnem življenju nasploh. Vendar pa imamo šele od starih Grkov podrobnejše znanje o retoriki. Hkrati pa od Grkov podedujemo spore in prerekanja o resnični naravi retorične umetnosti. Zdi se, da se konflikt med sofistiko in filozofijo izraža prav v vprašanju namena in pomena izgovorjene besede. Ali govor služi posredovanju resnice ali je njegov namen izčrpan zgolj v ustvarjanju prepričanj, neodvisnih od resnice same?

Platon v *Gorgiji* kritizira govorništvo, ki nima filozofske podlage in njegovo sofistično rabo, ker je verjel, da tako postane neke vrste laskanje in ugajanje, ki ne išče dobrega, ampak ustvarja le prijetno iluzijo realnosti. Sofistična retorika je



pravzaprav veščina spretnega prepričevanja z govorom; največ pozornosti namenja ustvarjanju prepričanj pri poslušalcu, medtem ko ji je za resnico malo mar.

To je še posebej nevarno, če se uporablja za etična in politična vprašanja. Govor, to nedvomno močno sredstvo vplivanja na ljudi in njihove usode, postane nevaren, če ne temelji na resničnem poznavanju stvari, saj takrat govornik s svojo spretnostjo povzroča samo zlo in škodo. Govor sam po sebi lahko očara, prepriča, usmeri in spreobrne. Prav tako lahko v poslušalcu ustvari prepričanje, ki bi mu bilo sicer povsem tuje, ga odvrne od njegovih mnenj in navad, ga prisili, da ravna tako, kot običajno ne deluje. Govor vpliva na dušo na način, ki je odvisen od samega govorca; včasih kot zdravilo in včasih kot strup.

CICEROVA RETORIKA

V Cicerovem času je bilo javno nastopanje nujen pogoj za uspeh v javnem življenju. Njegova vrednost je bila večkrat preverjana tako na sodišču kot v senatu. Poleg tega so si mnogi rimski generali marljivo prizadevali govoriti dobro in pravilno pred svojimi legijami. Vedno pa je veljalo predvsem to, da se verodostojnost govora ne sme ločiti od dostojanstva samega govorca, ki je moral stati za svojimi besedami. Omenjene lastnosti govorca se sklicujejo na Platonovo "psiagogijo", torej vodenje duše k modrosti.

Za razliko od sofistov se sam Cicero ni vedno veliko zanašal na tehnična pravila in virtuoznost retorike, ker je bil prepričan, da je tudi brez velikega poznavanja same veščine mogoče doseči visoko stopnjo govorništva. Od retoričnega izobraževanja je veliko bolj cenil široko izobrazbo na vseh področjih – *tam, kamor seže človeška modrost. (O govorniku)* Cicero med drugim pripisuje velik pomen povezovanju in prežemanju retorike in filozofije. *Predvsem lahko trdimo, da popoln govornik ne more obstajati brez filozofije. (O govorniku)* Kajti modrost brez retorike ima le malo koristi v javnem življenju, retorika brez modrosti pa je predvsem škodljiva. *"Filozof" lahko imenujemo tistega govorca, ki je modrost združil s sposobnostjo govora.* (O govorniku)*

Zato je omejevanje retorike zgolj na formalno, tehnično spretnost hkrati tudi škodljivo, saj bi govornik zaradi nepoznavanja filozofije lahko nehoti predstavil tisto, kar je slabo, za dobro, kar je laž za resnico in obratno. Cicero je svoje glavno delo *O govorniku (De oratore)* vključil v svoj filozofski opus, pri čemer je poudaril tesno povezavo retorike in govornika s filozofijo.

** Zanimivo je, kaj o sposobnosti govora pravi francoski filozof Pascal:*

"Govorništvo sestoji na eni strani iz povezave, ki jo govornik vzpostavi med duhom in srcem, na drugi strani pa med mislimi in izrazi, ki jih uporablja." (Blaise Pascal, Misli)



Cicerove bistvene predpostavke retorične spretnosti vključujejo zvočen glas, fizično moč, močne prsi, obliko obraza in telesa ter kultivirano gestikulacijo.

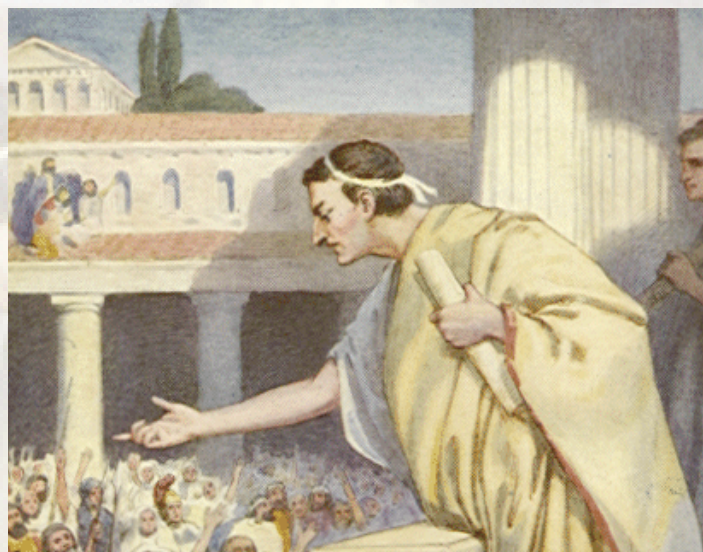
V komentarju na Aristotelovo delo *Retorika* Cicero poudarja, da mora govornik harmonično združiti vrline filozofov, pesnikov, moralistov in umetnikov – igralcev.

Od filozofa bo prevzel ljubezen do modrosti in resnice. Od pesnika bo črpal glasbeni navdih, ki povezuje nebeško in zemeljsko ter pri tem povzdiguje vse, česar se dotakne. Dejansko je po Ciceru poezija zelo blizu retoriki, zato od samega pesnika zahteva, ne le da ima dar, ampak tudi da pozna pravila retorike. Retorika nikakor ne sme biti suhoparna, "hladno razumska", skozi njo morajo govoriti občutki, ker je povezana z umetnostjo, poetiko in ustvarjalnostjo. Zanos je gonilna sila retorične umetnosti. Seveda mora dober govornik ne le dobro obvladati predmet, ampak imeti tudi dar. Tako kot pri mnogih drugih stvareh, predvsem v umetnosti, povprečnost ni dovolj. In v umetnosti besed je bil sam Cicero eden največjih ritmik, ki so kdaj živeli.

Nadalje bo dober govornik od moralista prevzel njegovo ukvarjanje z vrlinami, nepodkupljivost, nepokvarjenost in iskrenost. Na koncu bo od igralca – umetnika prevzel navdušenje, da ideje izrazi s čustvi, tako da poslušalci utripajo v skladu z "duhovnimi vetrovi", ki odzvanjajo v govorniku in se širijo na občinstvo.

RETORIKA IN PRAZNO BESEDIČENJE

Za razliko od navadnega govora govorništvo po Ciceru ... *zmore ujeti duha z modrimi mislimi in s prijaznimi besedami božati uho, ganiti srca ljudi, dati odločne nasvete, odpraviti dvome sodnikov, ščititi nedolžne, reševati zatirane, osvoboditi preganjane, popraviti slabe, ponižati predrzne, spreobrniti sumničave, zapreti prestopnike, podpreti pravico in zavreči krivico. (O govorniku)* Da bi naredil tak vtis, morajo imeti govornikove besede sklad in lepoto, modrost in odličnost. Prav tako nagovarjanje srca ne sme zaobiti nagovarjanja uma in preudarnosti. V govoru mora biti vzpostavljeno razmerje med razumom in občutkom. Brez tega razmerja



se vračamo k starim sporom, saj poziv k slepim željam vodi bolj v manipulacijo in demagogijo. Med prepričevanjem in zapeljevanjem je majhen korak, ki je v sodobnem času pogosto presežen v korist demagogije.

Prepričevanje je retorično sredstvo za pridobivanje javnosti za svoje cilje, ki nimajo nobene zveze s pravičnostjo in resnico. Tako je uspeh politične demagogije, ki je bila večkrat preizkušena v današnjem svetu, motiviral eksperimentalno psihologijo, da njene učinke uporabi za namen ekonomskega oglaševanja. Sodobna politična in gospodarska retorika je poskrbela, da je pojme klasične retorike prevedla v jezik sodobnega oglaševanja in politične demagogije ter tako globoko izkrivila retoriko. Politična propaganda in oglaševanje blaga na trgu se ne sklicuje na voljo, preudarnost, srce in zavest, kot je svetoval Cicero, temveč na podzavest in instinkte prejemnika sporočila.

Zdi se, da je *kultura sredstev* nadomestila ljubezen do resnice. S tem je retorika dobila prizvok praznega besedičenja – neumnosti, črk brez vsebine, besed, ki pogosto pomenijo nasprotje od tega, kar naj bi sporočale.

Vendar pa lahko opažamo zasičenost z neumnostmi in tudi z brezdušno *kulturo sredstev*. Reduciranje življenja na formalizem, tudi na formalizem besed in retorike, ustvarja odpor. Pranje možganov in parole so vse manj v modi. Tako se odpirajo možnosti za novo retoriko, ki bo zagotovo našla navdih v retoriki Marka Tulija Cicera. 🏛️

KAMNI ČASA

ZARINA SCREWVALA



"Včasih je samo namig, možnost. Kar je magično, ima včasih korenine globlje od razuma."

Mary Oliver, Such Silence

Če ste obiskali Stonehenge na nižinah Salisburyja v Angliji, ste morda začutili močan občutek misterija, nečesa, kar je težko opredeliti. Za oko je to niz ogromnih stoječih kamnov, postavljenih v kroge. Toda: "Stonehenge je simbol *Albiona*, starodavne britanske modrosti in različnih kulturnih vrednot iz izginulih časov," piše arheoastronom Robin Heath.

Najbolj znani megalitski najdišči na svetu sta najverjetneje Stonehenge in Avebury v Angliji ter Carnac v Franciji. Druga pomembna najdišča so še Gobekli Tepe (Turčija), Atlit Yam (Izrael) in Pullicondah (Indija), nekaj primerkov pa je še v Braziliji, Avstraliji, na Japonskem in v Peruju. Po besedah Hughja Newmana je v Svetem pismu 39 omemb Gilgala (domnevno naj bi bila to vas Jiljilia v Izraelu), ki omenjajo "krog stoječih kamnov".

Ta članek želi raziskati filozofski pomen megalitskih spomenikov (grški koren: veliki kamni), ki jih najdemo po vsem svetu. Kakšnemu namenu bi lahko služili? Ali so lepa, a

naključna zbirka velikih balvanov? Ali bi lahko predstavljali neko globljo modrost? Mojo raziskavo je spodbudil *Megalith: Studies in Stone*, zelo informativen zbornik osmih knjig, ki ga je uredil filozof, umetnik in geometer John Martineau. Skliceval se bom na različne ugotovitve, dokumentirane v tem delu.

GRADBENE TEHNIKE

Kako so bile zgrajene te ogromne strukture, v veliki meri ostaja skrivnost. Nekatere posamezne skale, na primer v Le Grand Menhir Brise, tehtajo več kot 300 ton. Nekateri lepo rezani modri kamni iz Stonehengea v Angliji naj bi bili iz hribovja Presali v Walesu, ki je oddaljeno sto milj (ok. 160 km), in prepeljani prek velikih razdalj in težavnih terenov. Nekateri menijo, da so bili kamni dvignjeni s peščenjaki in prekladami. Predlagali so tudi, da so starodavni ljudje uporabljali zemeljske magnetne tokove za levitacijo kamnov. *Zgodovina britanskih kraljev*, napisana leta 1150, govori o

legendi o Merlinu, druidu, ki je zgradil Stonehenge z uporabo "orodij", in o velikanih, ki jih je Merlin usmeril, da bi mu pomagali pri tem prizadevanju. Howard Crowhurst pravi, da še vedno obstajajo zgodbe o starodavni rasi velikanskih graditeljev, ki so uporabljali vzvode, vrvi, hlode in plovce. Hkrati pa ponižno izjavi: "Resnica je, da preprosto ne vemo." Klasični grški pisatelj Eratosten je govoril o območju, imenovanem Hiperboreja, in "krilatih" hiperborejskih templjih. Hiperborejci naj bi bili rasa velikanov.

ZMAJEVE ČRTE IN ZEMELJSKI TOKOVI

Ogromno je skrivnosti, ki se nanašajo na namerno postavitve megalitskih mest po vsem planetu. V dvajsetih letih prejšnjega stoletja je britanski antikvar Alfred Watkins predlagal zamisel o zmajevih črtah, kot je npr. Belinusova, ki prečka Anglijo od severa proti jugu in povezuje kraje zgodovinskega pomena.

Robin Heath je predstavil idejo o ogromnih pitagorejskih trikotnikih, ki povezujejo različna mesta, medtem ko so drugi odkrili ogromne enakokrake trikotnike, ki povezujejo starodavna mesta. Leta 1969 je Guy Underwood napisal knjigo

The Pattern of the Past, v kateri je zapisal, da so se starodavni ljudje zavedali subtilnih zemeljskih oz. telurskih tokov, ki bi jih bilo mogoče zaznati z uporabo metode, imenovane bajaličarstvo. Pravijo, da je na tisoče ur preiskoval starodavna najdišča po vsej Angliji in izdeloval zemljevide teh energetskih tokov. Underwood je domneval, da so bili kamniti krogi in cerkve zgrajeni na temeljih obstoječih starodavnih mest, kjer so se ti zemeljski tokovi stekali. Številni radiestezisti verjamejo, da je bila njihova umetnost nekoč "bolj razširjena in naravna, morda je bila del starodavne znanosti, zdaj pa je skorajda izgubljena." Drugi pravijo, da menhirji ali obeliski označujejo izvire, podzemne reke, pa tudi zemeljske tokove, skoraj tako kot bi akupunkturist izbral točke na našem stopalu, za katere se domneva, da so povezane z vitalnimi organi človeškega telesa.

ZEMLJEVIDI NEBESNIH TELES NA ZEMLJI

Morda je najzanimivejši vidik teh starodavnih struktur njihova uskladitev z nebesnimi telesi in dogodki; pogosto so zgrajene v skladu z določenimi zvezdami, Soncem, luno in Venero. Tu moramo omeniti Aleksandra Thoma, profesorja inženirstva na Oxfordu, ki je leta pregledoval stoječe kamne po vsej Angliji, kljub velikemu posmehu arheološke skupnosti. Po besedah Geralda Pontinga je Thom nekega večera stal na svoji jahti in razmišljal: "Ko sem pogledal severnico, sem videl, da je v tem kompleksu linija sever/jug ... spraševal sem se, ali je bila postavitve ... namerno zgrajena tako." Ta začetni občutek začudenja je Thoma pripeljal do sklepa, da so starodavni graditelji kamnitih krogov po vsej Britaniji uporabljali prefinjen sistem merjenja, ki ga je imenoval megalitski jard, in da so imeli podrobno znanje o geometriji in astronomiji. Ponting pojasnjuje, da je to takrat dvignilo val razburjenja in da je bil Thom deležen ogromno skepticizma, saj so mislili, da so spretnosti za te vrste izračunov razvili Grki 2000 let pozneje. Kljub nasprotovanju pa so njegove ideje navdihnile mnoge in oblikovale novo stroko – arheoastronomijo.



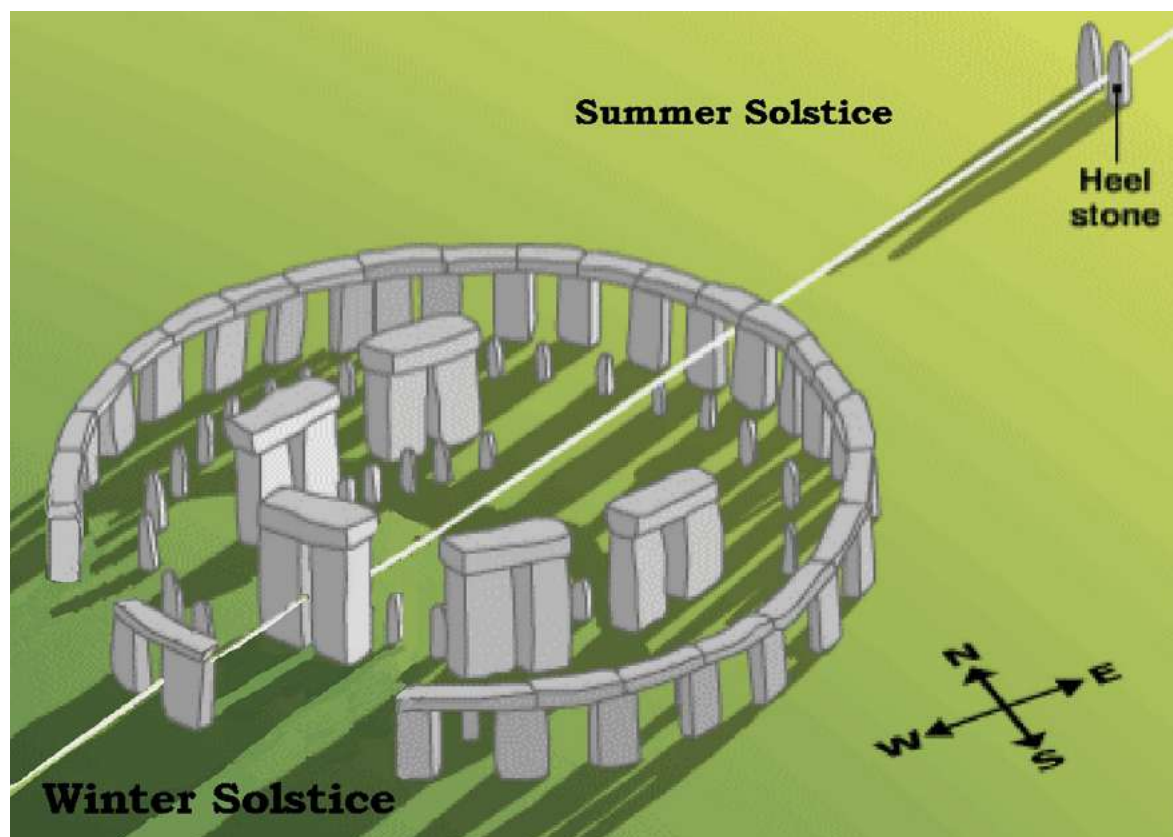
Kar me je presunilo, ko sem raziskovala tematiko tega članka, sta lepota in pomen, ki se pojavita, ko se združita dve področji znanosti. Zdi se, da je sodobna znanost izgubila to sposobnost povezovanja življenja. Arheoastronomija je multidisciplinarni pristop, ki preučuje, kako so civilizacije razumele vlogo nebesnih teles v svojih kulturah. Morda lahko začutimo filozofski pomen teh starodavnih kultur, ki so skušale prenesti nebesa na Zemljo; da bi obeležile in slavile velike nebesne cikle, ki obstajajo v naravi.

Primer takšne astronomske poravnave najdemo pri Velikih piramidah v Gizi, ki tvorijo natančen tridimenzionalni zemeljski zemljevid treh zvezd v Orionovem pasu. Arheoastronom Robin Heath pravi, da ogljikovo datiranje kaže, da je bil Stonehenge zgrajen pred letom 3000 pred našim štetjem, torej celo pred Velikimi piramidami v Gizi (Egipt). Stonehenge naj bi bil nekakšen kompas neba. 21. junija, na poletni solsticiji, sonce vzide med dvema petnima kamnoma (eden manjka) in zadene padli oltarni kamen. Ime petni kamen (heel stone) morda izvira iz imena grškega boga Heliosa ali valižanske besede haul, ki se nanašata na Sonce. Leta 1963 je Peter Newman spoznal, da je geometrija stražnih kamnov tesno poravnana z vzhajanjem in zahajanjem sonca in lune. Stražni kamni oblikujejo lep pravokotnik, v katerem eno oglišče označuje sončni vzhod na dan zimskega solsticija, diagonalno nasprotno oglišče pa sončni zahod na dan poletnega solsticija. Diagonalni rez pravokotnika označuje sončni zahod starodavnih festivalov Beltane maja in Lammas avgusta, njegov nasprotni konec pa sončni vzhod festivala Samhain novembra in Imbolc februarja. Ti štirje festivali označujejo sredino med solsticijema in enakonočjema.

Alexander Thom je opazil: "Izjemno je, da tisoč let pred najzgodnejšimi matematiki klasične Grčije ljudje na teh otokih niso imeli le praktičnega znanja geometrije in bili sposobni oblikovati dovršenih geometrijskih načrtov, ampak so lahko postavili tudi elipse na podlagi Pitagorejskih trikotnikov."

POSVEČEN NAMEN

Zdi se, da poravnava Stonehengea označuje poletni solsticij. Veljalo je, da so starodavne civilizacije solsticije praznovale morda zato, da so zaznamovale veliko skrivnost svetlobe in teme, življenja in smrti. Toda samo malo razmišljanja nas pripelje do spoznanja, da medtem ko je en del Zemlje priča poletnemu solsticiju, drugi sočasno opazuje zimskega. Je tu morda lekcija? Je v resnici solsticij en sam? Morda namiguje, da je smrt naravni del življenja? Ena od teorij namiguje, da so Britonci zgradili avenijo, ki vodi od Stonehengea, na kateri so prirejali slovesnost za mrtve, in ki je vodila do reke Avon, kjer so mrtve pospremili na čoln in njihovo zadnjo pot.



Podkvasta struktura v Stonehengu je bila zgrajena iz 19 poliranih modrih kamnov. Mnogi verjamejo, da je to pomembno. Grški astronom Meton iz 4. stol. pr. n. št. pravi, da se vsakih 19 let Sonce in Luna vrmeta na isto mesto na nebu, na isti dan, v dvournem razmiku. Po Geraldju Pontingu je grški pisatelj Diodorus leta 55 pr. n. št. zapisal: "... na otoku je tudi pomemben tempelj, ki je ... kroglaste oblike ... luna, gledana s tega otoka, se zdi le malo oddaljena od Zemlje ... in bogovi obiščejo otok vsakih 19 let." Mogoče je imel v mislih Stonehenge?

Ali so te strukture torej služile kot prazgodovinski templji? Ali so ta starodavna ljudstva strokovno združila ne samo arhitekturo, astronomijo, geometrijo, inženirstvo in religijo, temveč tudi druge znanosti in umetnosti v en kohezivni okvir za svoja življenja? Zdi se, da so bili ti megalitski spomeniki sredstvo za prilagajanje nebesnim ritmom narave, most do nebesnega, do

zvezd in bogov. Ezoterične študije govorijo o namenu človeka, da združi nebesa z zemljo, da na Zemljo prinese velike lastnosti nebesnega, višjega, svetega. Obseg, vzdržljivost in svete poravnave so morda odraz njihove metafizične funkcije.

Zdi se, da smo danes izgubili to potrebo po usklajevanju z ritmom narave in življenja, ki so ga naši predniki tako častili. Po tem, da se uglasimo z lepoto, harmonijo in dobroto. Da prepoznamo, da pripadamo naravi. Morda so se te veličastne strukture obdržale zato, da bi nas spomnile na to sveto vlogo človeštva? Morda se lahko naučimo gledati na sodobne dosežke z občutkom ponižnosti in usmeriti svojo pozornost k ponovnemu odkrivanju naše bogate in svete dediščine, ki bi nas vodila v prihodnost. 🏛️



Z N A N O S T

Ž G E Č K A N J A

STE SE KDAJ POŽGEČKALI SAMI? POSKUSITE. UGOTOVILI BOSTE, DA JE SKORAJ NEMOGOČE. Z MIGANJEM PRSTOV NA DOBRO ZNANIH DELIH TELESA LAHKO POVZROČIMO HIHITANJE PRI OTROCIH, PRIJATELJIH IN CELO NEKATERIH ŽIVALIH, KOT SO PODGANE. ZAKAJ SE NE MOREMO SAMI, JE BILA DOLGO UGANKA. ZNANOST ŽGEČKANJA JE PRESENETLJIVO PREFINJENA.

Človek se na dotike odziva različno, odvisno od tega, ali dotik povzročimo sami, ali ga nekdo drug. Če plosknemo z rokami in potem dopustimo, da na eno roko ploskne nekdo drug, ugotovimo, da je slednji plosk mnogo intenzivnejši.

Razlika v doživljanju občutkov samega sebe in okolja do sebe ni omejena samo na človeka, ampak tudi na živali. Študije so pokazale, da črčki svoj ščebet doživljajo tiše kot ščebet drugih črčkov. Ti občutki so pomembni v evolucijskem smislu, pravi Dr. Konstantina Kilteni iz Karolinškega Inštituta v Stockholmu na Švedskem. Ugotoviti namreč moramo, če je občutek vreden pozornosti ali ne; če nam na primer po roki leze žuželka, bi to radi opazili.

Predpogoj za to je, da imajo naši možgani zavedanje "lastništva" telesa, zaradi česar takoj vemo, če smo se dotaknili sami sebe, ali se nas je dotaknil nekdo drug. Razumevanje tega delovanja je verjetno eden ključnih delov za razumevanje žgečkanja.

Švedski znanstveniki so leta 2017 začeli s projektom 'Požgečkaj me'. Izvedli so vrsto poskusov, med katerimi so ljudje polagali prste na ročice. Dotik ročice pod levim kazalcem je sprožil takojšen odziv ročice pod desnim kazalcem.



Nato so poskus ponovili s ploščico, ki je bila nameščena med levi prst in ročico ter se je umikala naključno, da je prst prosto padel oz. udaril po ročici. Ugotovili so, da je bil občutek dotika na desnem prstu v drugem primeru precej intenzivnejši, čeprav je bil udarec izveden z enako silo. Poskus so stopnjevali vse dokler se dotik desnega palca ni zgodil brez posredovanja osebe. Zaznave so bile sukcesivno intenzivnejše. Dotik doživljamo torej manj intenzivno, kadar vemo, da bo prišlo do njega.

To je vodilo do zaključka, da je eden od razlogov, zakaj se ne moremo žgečkati, ta, da se zavedamo svojega namena.

V ločenem delu eksperimenta z enako opremo so poskus ponovili, vendar se je ploščica umaknila z zamudo delčka sekunde. Tako so ugotovili, da je zelo pomemben element presenečenja – zamuda pri odmiku je povzročila, da je bil občutek intenzivnejši. Ko pa se želimo požgečkati, se enostavno ne moremo ujeti nepripravljene.

Izvedli so še vrsto drugih poskusov, med drugim tudi poskus, v katerem je sodelovalo 30 prostovoljcev. Vsak se je dotaknil s svojima kazalcema in ponovil dotik kazalcev še z robotom, medtem ko so njihove možgane skenirali z fMRI aparatom. Ugotovili so, da nekateri ljudje zaznavajo lasten dotik manj intenzivno kot drugi, kar pomeni, da imajo močnejšo povezavo med somatosenzorično skorjo in malimi možgani. Somatosenzorična skorja je del možganov, ki od telesa

prejema senzorne informacije. Nevrologi predvidevajo, da mali možgani – ki sicer nadzirajo gibanje našega telesa in igrajo ključno vlogo pri nadziranju kognitivnih procesov – pošiljajo impulze, da bi v somatosenzorični skorji zadušili občutke žgečkanja, če so na delu naši lastni prsti.

To je še en primer, ki nam prikazuje, da zaznave zunanjega sveta preko našega fizičnega aparata niso absolutne, temveč so selektivne – oz. relativne, v skladu s potrebami organizma. V tem smislu so izredno praktične. Zato pa niso najboljše sredstvo za dokazovanje dogajanj. Ne dajejo namreč absolutnih vrednosti, saj služijo predvsem naši orientaciji za učinkovito pot skozi življenje. 🧠



Projekt "Požgečkaj me": <https://cordis.europa.eu/project/id/704438>

Helena Petrovna Blavatsky: *Glas tišine*

Glas tišine je del starodavnega tibetanskega besedila, imenovanega Knjiga zlatih pravil, ki je bil obvezno čtivo za učence ezoteričnih učenj v zaprtih samostanskih šolah Tibeta.

*UM JE KAKOR ZRCALO, KI Z
ODSEVANJEM PODOBE NASE ZBIRA
PRAH. A POTREBEN JE LE NEŽEN DIH
MODROSTI DUŠE, DA ZBRIŠE PRAH
NAŠIH ILUZIJ.*

*IŠČI POTI, TODA, LANU, OČISTI SRCE,
PREDEN ZAČNEŠ SVOJE POTOVANJE.
PREDEN NAREDIŠ PRVI KORAK, SE
NAUČI RAZLIKOVATI RESNIČNO OD
LAŽNEGA, MINLJIVO OD VEČNEGA.*

*DLJE GREŠ, NA VEČ PASTI BO NALETET
TVOJ KORAK. POT, KI VODI NAPREJ, JE
OSVETLJENA Z ENIM OGNJEM, Z LUČJO
POGUMA, KI GORI V TVOJEM SRCU. VEČ
SI UPAŠ, VEČ DOSEŽEŠ. BOLJ SE BOJIŠ,
ŠIBKEJŠA JE SVETLOBA, A LE TA TE VODI.*

CENA: 10 EUR
KNJIGO LAHKO NAROČITE PO
E-POŠTI NA info@akropola.org



*ZAPOMNI SI, TI, KI SE BORIŠ ZA
OSVOBODITEV ČLOVEKA, VSAK PORAZ
JE USPEH IN VSAK ISKRENI POSKUS
BO NEKOČ POPLAČAN. SVETE KALI, KI
POŽENEJO IN NEOPAŽENE RASTEJO
V UČENČEVI DUŠI, SE PRI VSAKI NOVI
PREIZKUŠNJI UTRDIJO; UPOGIBAJO SE
KAKOR TRST, VENDAR SE NIKOLI NE
MOREJO ZLOMITI NITI IZGINITI. KO PA
NAPOČI NJIHOV ČAS, SE RAZCVETIJO.*

*BODI VZTRAJEN KAKOR TISTI, KI TRAJA
VEČNO. TVOJE SENCE ŽIVIJO IN UMIRAJO;
TO, KAR BO V TEBI VEČNO ŽIVELO, TO,
KAR V TEBI VE, TO, KAR JE ZNANJE, NI IZ
TEGA MINLJIVEGA ŽIVLJENJA, KAJTI TO
JE ČLOVEK, KI JE BIL, KI JE IN KI BO, ZA
KOGAR URA NIKOLI NE BO ODBILA.*



**NARAVA JE VIR VSEGA RESNIČNEGA ZNANJA.
IMA SVOJO LOGIKO, SVOJE ZAKONE,
NOBENEGA UČINKA BREZ VZROKA IN NE IZUMA BREZ POTREBE.**

LEONARDO DA VINCI

www.akropola.org